

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

23. august 1939. a.

Nr. 8

XVII AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas	Kr. 5.—	Fallinnas, Müürivahe tn. nr. 16.	1 lk. Kr. 40.—, ½ lk. Kr. 20.—,
Pooles aastas	2.50	Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	¼ lk. Kr. 10.—, ⅓ lk. Kr. 5.—.
1923. aastak.	—50	Jooksvad arved: Eesti Pangas nr.	Dokumentide kaotamise kuulutused
1924.—1935. a. à	2.50	609, E. Rahvapangas nr. 991 ja	50 senti dokumendi pealt.
		Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

a 303

SISU:

Kolme Balti riigi omavahelise liiklemise areng	Lk. 115
Ametkirjade registreerimisest	„ 119
Omavalitsus ja kahjutuled	„ 121
Postiagentuuride teenindamisest vallamajades	„ 123
Riigikohtu otsuseid	„ 126
Küsimusi ja vastuseid	„ 127

Omavalitsuse
kantseleimargid

25-sendilised

on saada
Eesti Maaomavalitsuste Liidu

büroost

hinnaga 25 senti poogen (100 tükki).

Eesti Omavalitsuste ja Ühis-
tegeliste Asutiste Kindlus-
tus A.-S.

„OMA“

Seltsi omanikeks-peremeesteks on omavalit-
sused, pangad ja põllumajanduslikud ühi-
sused

Põhi-tagavarakapital ja reservid
ületavad Kr. 1.000.000.—.

Suurem ja edurikkam kodumaa
KINDLUSTUSETTEVÕTE

Seltsi juhatus: Tartus, omas majas Riia t. 35
Telef. 3-44 ja 16-12.

Peaesindused: Tallinnas, Rakveres,
Võrus, Viljandis, Pärnus, Tõrvas, Kures-
saares ja Põlseris.

Teadaanne.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu Büroo,
Ehitus- ja Kodukaunistamisnõuande Talitus

ning

Ajakirja „Maaomavalitsuse“

TOIMETUS ja TALITUS

a s u v a d

Tallinnas, Mürivahe tn. 16/30

(neljandal korral).

Kolme Balti riigi omavahelise liiklemise areng.

P. Randpõld.

Minu kirjutise teemaks on „Kolme Balti riigi omavahelise liiklemise areng“. Selle teema vaatlemisele asun, tõeliselt öeldud, teatud kartusega, kuna mulle tundub, et piñevus, millisega mitte ainult Euroopa, vaid ka ookeanitagused maad jälgivad viimasei ajal asetleidvaid sündmusi, ja ärevus homse päeva pärast, mis on vallutanud inimeste meeli kogu maailmas, moodustavad mitte just väga hea tagapõhja selleks, et rääkida sellisest teemast, nagu seda on turism, kuigi see toimuks maade vahel, milliseil on rahulikud, sõbralikud ja heanaaberlikud vahekorrad. Kes tahaks lahkuda oma kodunt ja oma maalt hetkil, mil võib saada ohustatud kodumaa saatus? Seda teevad vaid väga vähesed. Just vastupidi, kõik, kes viibivad väljaspool oma riigi piire, tõttavad koju, katkestades oma teekonna, ravimise või lihtsalt puhkuse. Seda oleme kõik näinud nii mitmelgi korral. Kuid loodame, et äike ei taba meid, et seesmised olud ei takista meid me püüete täideviimisel omavahelise tutvuse süvendamise alal. Seda veel rohkem seepärast, et meie riikide liit on esijoones ideelise iseloomuga liit ja sellisena toetub see oma viimases momendis enda eetilisele tõekspidamisele, suunates oma püüdeid teile, milliste kaudu on saavutatud kultuurilised, sotsiaalsed ja majanduslikud tulemused mitmeks aastaks ette.

Pärast maailmasõda sündmuste keerises tekkinud iseseisvad riigid Eesti, Läti ja Leedu on seotud ühise saatusega ja mida lähemalt meie maade elanikud üksteisega tutvuvad, seda kindlamalt võime rajada oma tulevikku ja seda tugevamad oleme ise. Sellist tutvumist hindab kõrgesti ka me riikide ametlik diplomaatia.

Peab tähendama, et kõik kolm meie riiki on põllumajandusriigid ja läbikäigud kaubandusalal nende vahel ei ole suured. Peale selle lahutab meid tõu erinevus. Me räägime igauks oma keelt. Igauhel meist on oma kül-

laltki silmapaistev kunstikirjandus, kuid kahjuks üks naaber ei ole kuigi hästi informeeritud sellest, mis vastaval alal on saavutanud teine naaber. Eriti kurvad on asjad ses suhtes Eesti ja Leedu vahel, seda küll tänu suurele vahemaale, kuid teiselt poolt kirjandusliku keele oskamatusetele, samuti ka vastavate tõlgete puudumisele (Eestil pole Leeduga isegi ühiseid piire). Vaatamata nendele, esimesel pilgul nii vähe mõõduandvatele oludele, me siiski püüame kõik läheneda üksteisele ja juba alates me riikide iseseisvuse esimesist päevist otsime teid tihedamaks sõpruseks ja üksteise mõistmiseks, mitte ainult poliitilisel kaalutusil ja arvestusil, vaid ka järgides alateadvuslikke hingenüansse, mille tagapõhjaks on meie ühine lähedasem või kaugem minevik.

Koostöö elustamises ja omavahelises tutvumises kolme Balti riigi vahel aitasid suures määral kaasa mitmesugused koosolekud, nagu näiteks majandus- ja põllumajandustegelaste kongressid, inseneride kongressid, linna- ja kohtutegelaste, ajakirjanikkude ja teiste nõupidamised, samuti ka koostöö büroo tegevus ja rahvaste koostöö kongressid, milliseid on organiseeritud igas riigis. Kuid nende kongresside ja nõupidamiste osavõtjaskond moodustab ainult väga väikese osa iga riigi elanikkude arvust ja pealegi see kuulub gruppide juurde, milliseid seovad kutsealased huvid, nii siis on kodanikkude laiemad ringkonnad võrdlemisi vähe osa võtnud rahvastevahelisest läbikäimisest. Seepärast tuleb edaspidi tööenergia, mida kulutatakse turismiküsimuste lahendamisele, suunata eriti sellele, et tõmmata sellesse liikumisse võimalikult suurt arvu inimesi ja äratada neis suuremat huvi sõitude vastu naabermaale, et ühisel jõul oleks võimalik ületada kõik takistused, mis seisavad sellisel liiklemisel ees. Kahjuks pole selliseid takistusi vähe ja neist kõneleme hiljem, kuid peab tähendama, et esimesed sammud ses

suunas on juba astunud ja Eesti, Läti ja Leedu valitsuse esindajate konverentsil, mis kutsuti kokku Läti avalikkude asjade ministeeriumi turismiosakonna algatusel Riias 4.—6. veebruarini 1939, on juba vastu võetud resolutsioonid, mis rõhutavad tungivat vajadust kõrvaldada praegusi ebamugavusi Balti riikide piiride ületamisel, kuna need takistavad vaba liiklemist.

Esimesi nõudeid riigi piiridest ülesõidul on kohustus hankida välispass ja konsulaarviisa, mis annab õiguse sisse- ja väljasõiduks. Välispassi eest võetakse tavaliselt fiskaalne maks, mis mõnedes riikides on nii suur, et keskkihi inimesel osutub selle lunastamine raskeks. Samuti ka sissesõiduõiguse eest võõraste riiki, viisa eest, mis on välja antud tagatisena soovimatute elementide sissesõiduks, võetakse sageli suuri makse. Enne maailmasõda, majandusliku liberalismi ajastul, kuni 1914. a. kadus peaaegu viisade süsteem. Kes tahtis reisida välismaale, see lunastas omale laeva- või raudteepileti, võttis raha niipalju kaasa, nagu kellelgi võimalik ja asus teele. Mitte ükski riik (välja arvatud Venemaa) ei olnud huvitatud sellest, kes teie olete, miks reisite jne. Ainult Vene kodanikel oli vaja võtta välispass, et seaduslikult välja sõita, samuti ka välismaalasil, kes soovisid sõita Venemaale. Viimaseil aastail on mõned riigid kaotanud viisad või ka jättes need alles, ei võta nende eest maksu või on sisse seadnud odavamad viisad kuurortide külastajaile jne.

Kuid kõik riigid pole nõus seda tegema. Mõnelele annavad maksud välispassidest ja viisadest silmapaistvaid tulusid, mille kaotamine oleks ebaseadlik. Teisel kõrgeid passimaksud tasakaalustavad valuuta väljavedu ülepiirisõitudel. Lõpuks kolmandail on viisad ja passid hädatarvilised, et reguleerida massilist emigratsiooni, kus rahvas hakkab otsima uut kodumaad, mis sageli muutub päris laiaulatuslikuks.

Turismipoliitikas peab pidama aksioomiks seda, et turism on eksportsaadus, millest riik saab valuutat. Edasi peab asuma sellele seisukohale, et turism rahvusvahelises liikle-

mises peab olema sama vaba ja takistusteta, nagu liiklemine siseriigis, kuna rahvusvaheline turism põhineb vastastikusel üksteise mõistmisel ja tökete seadmine väljarändamiseks omalt maalt võib kutsuda esile samasugust talitusviisi teistes riikides. Seepärast turismimaksud, kui nendeta läbi ei saa, peavad olema fiskaalsed ja mitte keelava iseloomuga, s. t., et need peavad rahuldama tululisi huve ja mitte tekitama kunstlikke tõkkeid väljasõiduks, kuigi see toimuks oma maa turismi edendamise huvides või selleks, et säilitada nn. aktiivset turismibilanssi, s. o. et tasakaalustada sissesõitjate ja väljasõitjate arvu.

Erandid selles üldises seaduses on vaid vähesed riigid, nende seas ka Eesti ja Läti, kus juba alates 1925. a. on vastastikku likvideeritud nii välispassid, kui ka viisad. Mõlemate riikide kodanikud võivad minna üle piiri tavaliste isikutunnististega ja tänu sellele mugavale liiklemisvõimalusele on turismiliikumine Eesti ja Läti vahel väga elav.

Natuke teiselaadiline legitimatsioonikord kehtib Eesti ja Soome vahelises liiklemises. Eesti ja Soome politseiasutised annavad oma riigi kodanikele, igale ilma mingisuguste takistusteta, nn. „reisikaardi“, võttes selle eest väikest tasu. See kaart on kehtiv 6 kuud, vaatamata sõitude arvule. Pärast selle tähtpäeva möödumist võib võtta uue kaardi. Analooiline kord kehtib ka Skandinaavia riikides, Belgia ja Hollandi vahel ja mujal.

Kui Eesti ja Läti vahelises liiklemises passiformaliteedid on juba vähendatud miinimumini ja need enam ei valmista mingeid tõkkeid, siis Leedu ja teiste Balti riikide vahel ootab see küsimus veel heatahtlikku lahendust. Kuigi vastastikku on viisad juba kaotatud, on siiski jäänud veel kohustus hankida välispass, mille eest võetakse võrdlemisi suurt maksu, mille suurus on igas riigis isesugune. Kui me kord oleme asunud uurima teid, kuidas kõrvaldada tõkkeid, mis takistavad tihedat liiklemist kolme naaberrahva vahel, siis peab tähendama, et välispassi likvideerimine Eesti, Läti ja Leedu vahel oleks üks kiiduväärsemaid samme. Tuleks aval-

dada tõsist soovi, et kõigi kolme Balti riigi valitsused võtaks kaalumisele selle reformi võimaluse. Kuid siinjuures peab mainima, et praegune poliitiline moment pole eriti soodus selle küsimuse heatahtlikuks lahendamiseks, kuna nende rahvaste massiline liikumine, kes paaniliselt otsivad endale kaitset teisis mais, sunnivad neid maid tarvitama vahendeid, milliseil on keeluiseloom. Nende vahendite hulka tuleb lugeda ka kohustust lunastada välispassi ja säilitada alalist piirikontrolli. Kuid põhimõtteliselt oleks ülalavaldatud soov vastuvõetav ja kui jälle kord saabuvad normaalsed ajad, võib loota, et praegust korda revideeritakse, ja küsimus lahendatakse rahvusvahelise turismi arengule soodsas suunas. Oleks soovitatav, et Eesti ja Läti vaheline riigipiiri ületamise kord laiendataks kõigile kolmele Balti riigile, s. o. ülepiirikäimisel vaja esitada tavaline isikutunnistus, mis oleks varustatud kodaniku päevapildiga.

Järgmine tähtsaim takistus, mis tunduvalt tõkestab riikidevahelist liiklemist, on valuutakitsendus, teiste sõnadega, keeld viia välja raha ja väärtusi üle kindlaksmääratud summa. See summa on sageli kindlaks määratud nii väikesena, et see on võrdne täielise keeluga. Jättes siin lähemalt arutamata need vahendid, milliseid valitsused on valinud oma maa maksude tasakaalustamise huves, tuleks vaid tähendada, et väga vähesed Euroopa riikidest lubavad oma kodanikel viia üle piiri suuremaid summasid, kuna suurem osa riikidest on jõudnud kindumusele, et on vajaline takistada kapitalide ja väärtuste väljavedu. Et kontrollida valuuta väljaviimist, on pandud kehtima kord, mille järgi tuleb registreerida summad, mis on reisijal kaasas, sõites üle piiri. See on formaliteet, mis käib närvidele mitte ainult valuutaspekulantidele, vaid ka täiesti lojaalseile ja ausaile reisijaile.

Balti riikides said valuutakitsendusi kõige vähem tunda Eesti kodanikud, kes sõitsid üle piiri. Igaüks võis võtta kaasa 200 kr. ja suuremate summade väljaviimiseks võis võrdlemisi kergesti saada luba Eesti Pangalt.

Pole loota, et Balti riikides lähemas tulevikus kõrvaldatakse valuutakitsendused. Et siiski leida võimalusi omavahelise läbikäimise soodustamiseks, võiks võib-olla seada sisse turismikliiringu süsteemi, samul aluseil, nagu seda praktiseeritakse riikide omavahelises kaubavahetuses. Ma ei tahaks aga ses küsimuses esineda kindlate ettepanekutega, kuna nende praktiline elluviimine on küllalt raske. Pealé selle ei tea ma, kuivõrd kliiringule toetuv turism on kooskõlas meie valitsuste rahanduspoliitikaga.

Järgmiseks, kui mitte öelda tõkkeks liiklemise arengus Balti riikides ja nende kaudu, siis ometi igatj suureks ebamugavuseks on reisijaskonnale need lugematud formaliteetidid, millistega reisijail tuleb kokku puutada meie kolme riigi piiridel, ja nimelt passi-, valuuta- ja pagasikontroll. Eriti tülitav on see magamisvaguneis reisijail öörongidel. Magusa une pealt äratatakse reisija, et ta esitaks oma passi, valuuta ja pagasi. Kuigi see kõik toimub võib-olla võrdlemisi kiiresti ja ärevuseta, ei kergenda see siiski reisijate olundit, kuna igaüks ei saa enam pärast seda uinuda teiskordselt.

Selle korra kergendamisest ja muutmisest on räägitud juba varemgi, kuid seoses eelseisvate olümpiamängudega tuleval aastal Helsingis kerkis see küsimus uuesti esile ja nüüd oli selle algatajaks juba Soome valitsus, kes pöördus oma esindajate kaudu Balti riikides meie valitsuste poole palvega kergendada piiri ületamise formaliteete kõigile, kes sõidavad olümpiamängudele Balti riikide kaudu, viisil, nagu see toimub ööliiklemises Taani ja Rootsi vahel.

See küsimus huvitab meid mitte ainult Helsingi olümpiamängude pärast, vaid üldse, nagu üks liiklemise elustamise teist niihästi Balti riikide eneste vahel, kui ka transiitliiklemises Euroopast Skandinaavia riikidesse ja vastupidi. Räägitakse, et paljude piiride ja nende ületamisel esinevate formaliteetide tõttu Euroopa reisijaskond ei tahtvat sõita näiteks Soome Balti riikide kaudu, vaid valivat selleks palju pikema tee, läbi Rootsi.

Kuidas ümber organiseerida kehtivaid formaliteete, et reisijaid võimalikult vähe tülitada? Selles küsimuses meil Eestis arutletakse järgnevaid võimalusi:

1. Valuuta registreerimist kõikides Balti riikides tuleks toimetada ühtlaselt ja omavahel peaks olema kehtiv ka valuutaluba. Selline luba antakse turistile, kui ka registreeritakse temal kaasasolev valuuta sellel meie riikide territooriumil, kuhu ta sõidab sisse esiteks Saksast või Poolast, Rootsist või Soomest, ühekordseks, peatuseta transiitsõiduks. Meie Balti riikide sisepiiridel valuutakontrolli enam ei toimetataks, kuid kontrolli tuleks teostada ainult sõites üle järjekorras viimase riigi piiri, misjuures seal võetakse ära ka valuutaluba. Sellisteks piirideks on läänes Leedu piir Poola ja Saksaga, kuid teises lõpppunktis — Tallinn Eestis.

Reisija annab valuutaloo vagunisajaajale ettenäitamiseks vastavaile ametnikele sisepiiridel, kui see oleks vajalik. Samasuguseid loafunktsioone peaks kohandama ka Eesti, Läti ja Leedu kodanikele rahvusvahelises liiklemises.

2. Suur pagas on läbivaadatav järjekorras esimese Balti riigi piiril, mida turist ületab ja see plommitakse eriliste omavahel tunustatud plommidega, mis kõrvaldatakse väljudes riigist, mis on järjekorras viimane.

Käsi pagasi kontrollivad sõidu ajal vastavad ametnikud. Käsi pagasi võib üle anda rongisajaajale koos võtmetega ja selle läbivaatamine võib toimuda reisija juuresolekuta, millega välditakse igasugune närveerimine.

3. Reisijad, kes sõidavad magamisvagu- neis, peavad olema paigutatud nii, et transiitsõitjad oleks eraldatud reisijaist, kes lähevad maha sisemaajamades. Kõikide reisijate piletid on rongisajaaja käes, kes näitab neid ette kontrolliks, kus ja millal see on vajalik. Magamisvaguneid saadavad vastavad ametnikud sellelt maalt, millest rong läbib. Need vaatavad järele, et ükski reisijaist ei läheks maha vaheajamades ilma pagasi läbivaatamata.

Kui reisijail oleks transiitraudteepiletid, siis vahest võiks tarvitada plommitud vagu-

nite süsteemi, nagu seda praktiseeritakse sõidul läbi Poola koridori.

4. Magamisvagnite reisijate passid on samuti rongisajaaja käes ja nende kontroll toimub omanikkude juuresolekuta. Läbisõiduvii- sa, mis on antud välja- ja sissesõiduks ühte Balti riikidest, on kõlblik ka teisis.

Ülalmainitud võimalused piirformaliteetide hõlbustamises ootavad lähemat välja- töötamist ja tähelepanelikku analüüsi, kuna nende praktiline ellurakendamine võib osutuda raskeks või see ei rahulda iga üksiku riigi fiskaalseid ja sisemisi huve. Kuid asjaolu, et riikide vahel, mis ülal on juba mainitud, on teostatud kõikide formaliteetide võimalik hõlbustamine, lubab ka loota, et ülal- mainitud reformid osutuvad võimalikeks.

Kui kord neid Balti riikide vaba liiklemist tõkestavaid soovimatuid olusid ühel või teisel teel osutub võimalikuks vähendada või likvideerida, siis edasisist vahendeist, mis soodustaks vastastikuse tutvumise arengut Balti rahvaste vahel ja mõjustaks soodsalt turismi väljakujunemist, võiks mainida järg- misi:

1. Luua Eesti, Läti ja Leedu organisatsioonide ekskursioonidele, kes külastavad ühte mainitud riikidest, soodsaid tingimusi sõitmiseks kõigil liiklemisteil.

2. Organiseerida soodsail tingimusil omavahelisi ringsõite kunsti-, kirjandus-, ajakirjandus- ja teisile tegelasile.

3. Üldse võtta osa kõigist üritusist, mille eesmärgiks on rahvusvahelise turismi areng.

4. Moodustada Eesti, Läti ja Leedu esin- dajate alaline komisjon üldiste küsimuste vaatlemiseks turismi seisukohalt, kui need oleks seoses vastastikuse tutvumise edenda- misega.

Siin peab tähendama, et sellise komisjoni on juba moodustanud valitsusasutised, kes juhivad Eesti, Läti ja Leedu turismi. Esimene nende valitsuse esindajate nõupidamine oli Riias 4.—6. veebruarini, teine Tallinnas 19.—21. maini 1939.

5. Pöörata erilist tähelepanu omavahelise liiklemise arendamisele Balti riikide noorsoo vahel, alates noorimaist õpilaspõlvist.

6. Püüda kooskõlastada seaduseandlust turismi alal kolme Balti riigi vahel.

7. Arendada igapidi koostööd, propageerides omavahelist liiklemist turismi aluseil.

8. Turismi arengut mõjustavad soodsalt ka ühised vaimsed huvid. Seepärast on vajalik koostöö, tutvudes vastastikku ajaloo, rahvaluule, kirjanduse, kunsti ja kõigi me kolme rahva kultuuri saavutistega.

Kõigi nende ettepanekute elluviimine la-sub suurel määral koostöö bürool, neil valitusasutisil ja mitmesugustel organisatsioonidel, kes on kutsutud koostööle turismi arengu soodustamiseks.

Lõpuks olgu esitatud mõningaid vahendeid, millised oleks hädavajalikud liiklemise ja turismi elustamiseks kolme Balti riigi vahel. Sellega muidugi pole puritud see tähtis küsimus, kuna siin on ainult lühidalt puudutatud iseloomulikemaid momente, sest süvenemine peensusisse viiks meid liiga kaugele. Peale selle tuleb väga arvestada praegust aega, mis on täis igasuguseid üllatusi, nii et on raske kaugele ette näha ja mitte ainult kaugele, vaid ka lähemasse tulevikku. Va-

helduvad konjunktuurid, vahelduvad inimesed, vahelduvad vaated ja ideed, vahelduvad ka võimalused ellu viia plaane ja ettepanekuid. Üks on aga selge ja see on alati me silmade ees, nimelt et liiklemist Balti riikide vahel tuleb soodustada. Ja siin on üheks paremaks vahendiks turism. Seepärast tuleb rakendada kõik jõud, et kõrvaldada tõkked, mis takistavad seda. Selle omavahelise liiklemise kõrgeim ülesanne peitub püüdeis tugevdada meie omavahelist solidariiteeti poliitikas, kultuuri ja majanduse alal, et seda solidariteeti ei vapustaks välised olud ja et kasvaks me omavaheline üksteise mõistmine — sõpruse suurim pant. Naabermaa, selle rahva iseloom, selle traditsioonide ja struktuuri tundmine loob võimalusi kõrvaldada igasuguseid tüliküsimusi ja arendab vastastikust sümpaatiat, mis raskeil ja otsustavail hetkil on asendamatu. Inimene, nautides rõõmu sõidust teisele maale, kus talle pakub rahuldust maaliline loodus, meeldiv rahvas ja selle külalislahkus, mitte ainult ei rahulda oma igatsust „kaugele randade“ järgi, vaid õpib ka hindama ja armastama neid „randu“ kõigis nende võludes.

Ametkirjade registreerimisest.

Villem Maidre.

„Maaomavalitsuse“ käesoleva aasta 21. juuni numbris K. P—r oma artiklis „Ametlike kirjade registreerimisest“ kirjeldab kirjade registreerimise korda Harju Maavalitsuses ja põhjendab lauajuhendi pidamise ärajätmise vajadust ning otstarbekohasust. Lauajuhendi suhtes avaldatud arvamused ja se.sukohad on täiesti õiged ja selged. Kuid selle asemel tarvitusele võetud kirjade ja dokumentide registreerimise kord ei pruugi veel igalpool maavalitsustes samasugune olla kui Harju Maavalitsuses. Sellepärast ei võiks huvituseta olla tutvuneda ka teistes maavalitsustes kehtivate kordadega, et siis selle tõtu oleks võimalik tutvuneda ja võrrelda ühe-de paremustega teistest ning selle järele koostada ning kehtima panna üldine ja ühtlustav registreerimine kõigis maavalitsustes.

Käesolevate ridade kirjutaja ettepanekul pani Valga Maavalitsus alates 1. aprillist

1937 kehtima järgmise kirjade registreerimise juhendi:

Iga kirja saamine ja saatmine peab olema tõestatud. Selleks registreeritakse iga tulnud ja väljuv kiri Maavalitsuse vastavates registratuurraamatutes. (See põhimõte pole Harju Maavalitsuses läbi viidud, kuna K. P—r oma artiklis ütleb, et asjaomaste isikute poolt otsestelt vastavasse osakonda toodud kirjad võivad saadud kirjade registrisse üldse märkimata jääda. Sellel viisil on kaks puudust: kõigepealt see, et selliseid kirju võib registreerimata jätta ja võib ka registreerida ja teiseks puudub sellise korra juures siiski ülevaade kirjade saamisest).

Kirjade saamine ja saatmine registreeritakse registratuurraamatutes ainult nimeliselt ilma nende sisukirjelduseta. Kirjade sisu ja käiku näitab vastav toimik, kuhu koondatakse ühes ja samas asjas tekkinud kirjava-

hetus kuni lõpliku täitmiseni ja kausta paigutamiseni. Kirjade kausta määramisel ja paigutamisel tuleb täpselt kinni pidada kindlaksmääratud kaustade (üldtoimikute) jaotusest. Üldtoimikute nimestik koostatakse kirjade sisulise liigituse järele osakondade viisi ja seda nimestikku võib tarvituse järele muuta, kuid mitte aasta kestel. Aasta kestel võib tungiva vajaduse järgi üldtoimikute nimestikku täiendada.

Registruurraamatutena peetakse: a) t u l n u d k i r j a d e r e g i s t e r, millel on järgmised lahtrid: 1) kirja saamise aeg, 2) järjekorra numbrid, 3) saadud kirja kuupäev ja number, 4) kellelt kiri saadud, 5) osakond, kuhu kiri antud, 6) osakonna asjaajaja allkiri kirja vastuvõtmise üle, 7) üldtoimiku number, kuhu kiri paigutatud ja 8) märkmeid (selles raamatus võib lahter esimese ka ära jääda, kui kuupäev kirjutada pealkirjana iga päev saadud kirjade ette *); b) p o s t i r a a m a t — lahtritega: 1) kirja väljumise kuupäev, 2) väljunud kirja järjekorra number, 3) üldtoimiku number, kuhu väljuva kirja toimik ja teisik paigutatud, 4) tulnud kirjade registri number, mis väljuva kirja põhjustanud ja järelanud, 5) kellele kiri saadetud ja vajaduse korral, kui kirja teisikut ei jäetud, selle sisu lühidalt, 6) kuhu kiri saadetud (sihtkoha postiasutis), 7) saadetiste arv, 8) postimaks igalt saadetiselt, 9) tähtsaadetise sisendusregistri järjekorra number ja 10) postiametniku allkiri ning postitempel (see raamat on tavaline postiraamat pisut täiendatud kujul. Raamat on üldine kogu asutisele, mitte igal osakonnal oma ette, nagu Harju Maavalitsuses); c) k o h a l i k e k i r j a d e r a a m a t — lahtritega: 1) kirja väljumise kuupäev, 2) väljuva kirja järjekorra number, 3) üldtoimiku number, 4) tulnud kirjade registri number, mis kirja põhjustanud, 5) kellele kiri saadetud või antud ja vajaduse korral selle sisu lühidalt, 6) saadetiste arv ja 7) vastuvõtja allkiri (selle raamatu pidamist postiraamatu kõrval põhjustab asjade pidev liikumine, et mitte takistada kirjade ja dokumentide andmist, kui postiraamat pole kohal); d) t o i m i k u t e r e g i s t e r (tähestik-raamat), mis peetakse igas osakonnas tegevusaastate viisi ja millel on järgmi-

sed lahtrid: 1) üldtoimiku number ja 2) asjaosalise nimi või asja nimetus. Raamat muutetakse niivõrd paks, et sellest jatkuks võimalikult kauaks ajaks. Seda raamatut peetakse alfabeedi järgi.

Iga tulnud kiri registreeritakse tulnud kirjade registris ise omaette järjenumbri all. Registreeritud kirjadele märgib registraator kirja saamise kuupäeva ja registri järjekorra numbriga. Ei registreerita isikute ja asutiste poolt isiklikult antavad arved, kviitungid, dokumendid jne. paberid, mis jäävad tõenddokumentidena toimikute juurde.

Väljuvad kirjad antakse osakondade asjaajajate poolt registraatorile, kes need koondab ühes nendest mahajäävate ärakirjadega jne. paberitega erilise kaane vahele, registreerib need ja märgib neile järjekorranumbri posti kaudu väljuvatele kirjadele — postiraamatu järgi ja kohalikele kirjadele — kohalike kirjade raamatu järgi. Väljuvad kirjad registreeritakse pärast nende tarvilises korras allakirjutamist ja enne ümbrikusse panemist.

Posti kaudu väljuvad kirjad registreeritakse postiraamatus iga kiri omaette järjekorranumbri all. Väljuvale kirjale antud järjekorranumber ja väljastamise kuupäev märgitakse kohe ka selle mahajäävale ärakirjale või kirjavahetusele. Ühele ja samale asutisele või isikule adresseeritud kirjad sorteeritakse võimalust mööda enne registreerimist omaette järjekorda, paigutatakse pärast registreerimist ühte ümbrikku ja väljastatakse ühe saadetisena. Juhtumil, kui asutisele või isikule, kelle nimele kirju on juba registreeritud, tuleb juurde neid veel, märgitakse need postiraamatusse järgneva vaba järjekorranumbri all, paigutatakse nad enne registreeritud kirjade ümbrikusse ja kriipsutatakse nende joonel olevad lahtrid „saadetiste arv“ ja „postimaks“ läbi.

Kohalike kirjade raamatus registreeritakse kõik kohalikele asutistele ja isikutele käsitsi (väljaspool postiasutiste vahetalitust) saadetavad kirjad, samuti ka kohal, s. o. Maavalitsuse kantseleis aadressaatidele väljaantavad kirjad, tunnistused, jne. ja neile antakse järjekorranumber kohalike kirjade raamatust. Registreerimine toimub samas korras, kui see on ette nähtud posti kaudu väljuvate kirjade juures. Registreerimisele ei kuulu Maavalitsusest väljaantavad tunnistused, load jms., millised on omaette järjekorras nummerdatud ja registreeritud vastavate tunnistuste ja teiste dokumentide registreerimise raamatus (näiteks jõuvankri juhtimise load). Kohalike kirjade järjekorranumbrite

*) Siseministeeriumi Omavalitsuste osakond teatas, et tema arvates tuleks tulnud kirjade registreerimise juurde võtta veel lahter väljunud kirjade jrk. nr. jaoks, millesse peale tulnud kirja täitmise märkida kirjale antud vastuse või kirjavahetuse edasi saatmise jrk. nr. postiraamatu või kohalike kirjade raamatu järgi.

eraldamiseks postiraamatu omadest lisatakse kohalike kirjade numbrile juurde täht „K“, näiteks Nr. 172-K.

Igale väljuva kirja registreerimise järjekorranumbrile lisatakse juurde selle osakonna, komisjoni või komitee initsiaal, kust kiri saadetakse või dokument välja antakse. Näiteks: Administratiivosakonnast väljuv kiri nr. 254 registreeritakse postiraamatus Nr. 254-A või kohalike kirjade raamatus Nr. 254-AK. Initsiaalid on järgmised: Administratiivosakond — A, Haridusosakond — H, Majandusosakond — M, Põllumajandusosakond — P, Sotsiaalosakond — S, Teede- ja Ehitusosakond — T, Põllupidajate ja Kalurite Võlgade Korraldamise Komisjon — V, Kinnisvarade Hindamise Komitee — K.

Kõigist tähtsamatest kirjadest ja tunnistustest jäetakse toimikusse ära kirjad. Kui jäetakse ära kiri peal- või kaaskirjast, tuleb sellele kokkuvõtlikult ning arusaadavalt märkida selle kirjavahetuse sisu, mille juurde ta kuulub või mis asjas kirjavahetus oli, või koostada peal- või kaaskiri kirjavahetuse kokkuvõtliku sisuga nii, et lisamärgete tegemine ära kirjale muutub liigseks. Viimane viis on soovitam.

Toimikud paigutatakse üldtoimikutesse täitmise, s. o. asja lõpetamise kronoloogilises järjekorras ja vastavalt sellele õmmeldakse kokku. Toimikus olevad paberid säetakse samuti kronoloogilisse järjekorda, kusjuures tuleb silmas pidada, et selgitavad pa-

berid, nagu: kalkulatsioonid, eelarved, joonised jne., peavad asuma selle kirja järele, mille juurde ta kuulub.

Üldtoimikutesse ette asetatakse selles olevate toimikute nimestik, millel on järgmised lahtrid: 1) järjekorra number, 2) toimiku nimetus, 3) toimiku lehekülgede numbrid üldtoimiku järgi ja 4) märkeid. Iga toimik registreeritakse üldtoimiku nimestikus ühel ajal toimiku paigutamise üldtoimikusse.

Tulnud kirjade registri lahtrid nr. 1—5 täidab registraator ja lahtrid nr. 6 ja 7 täidab vastava osakonna asjaajaja. Lahter nr. 7 täidetakse kirja paigutamisel üldtoimikusse; kui kiri alale ei jäänud, tõmmatakse sellesse lahtrisse kriips.

Postiraamatu lahtrid nr. 1, 2 ja 4—7 täidab registraator, lahtri nr. 3 — vastava osakonna asjaajaja ja lahtrid nr. 8—10 täidab postiametnik. Lahter nr. 4 täidetakse ainult neil juhtumel, kui saadud (tulnud) kiri täidetult tagasi saadetakse ja sellest ei jäeta ära kirja üldtoimikusse.

Kohalike kirjade raamatu lahtrid nr. 1, 2 ja 4—6 täidab registraator ja lahtri nr. 3 — vastava osakonna asjaajaja. Lahter nr. 4 täitmise toimub postiraamatu lahtri nr. 4 kohaselt.

Muus osas käiakse asjaajamise ning kirjavahetuse kohta kehtivate üldiste sätete ja tavade kohaselt. Salajast kirjavahetust üldistes registratuurraamatutes ei registreerita, vaid selle kohta peab eriregistrat Maavalituse sekretär.

Omavalitsus ja kahjutuled.

A. Ruusa.

Kahjutulede kevadine periood on möödunud. Sügisel viimasajude ajastul on kahjutule juhtumite madalseis, kuid tõuseb külma tulekul, nagu näitab möödunud aastate statistika. Arvudes vaadatuna selgub, et aasta vältel ettetulnud kahjutulejuhtumest langeb kevade- ja suvekuile 60%, sügiskuile 10% ja talvekuile 30%. Nii kestab see väikeste muudatustega aastast aastasse ning rahvas on harjunud selle pahega ja võtab seda kui paratamatust. Ometi pole see paratamatus ja on võimalik vältida seda pahet, kui kõik kodanikud oleksid ettevaatlikud tulega käitlemises ja täidaksid selleks antud eeskirju.

Kahjutule põhjuste selgitamine on näidanud, et tule on põhjustanud 75% juhtumite üldarvust hooletu tulega käitlemine. Siia hulka on arvatud ka laste tulega mängimine, korratud tulekolded, puudulik tulekollete järelevalve ja liigne kütmine — seega tuleohu vältimiseks ettenähtud abinõude tarvitamata jätmine. Nii ei ole täidetud ega täideta praegugi veel igas elamus kahjutule vastu võitlemiseks antud määrusi. Paljud kodanikud, ettevõtete ja käitiste omanikud pole isegi teadlikud tuleohust ja selle vastu võitlemise määrusest. Mõned, kes on teadlikud, ei võta abinõusid tarvitusele, kartes majanduslikke väljaminekuid, eeldades kergemeelselt

kahjutule mittetekkimest. Nii põleb ümarguselt igal aastal hooletuse ja ettevaatamatuse tagajärjel ümarguselt 120 miljoni sendi väärtuses kodanike vara, mis suure vaevaga kogutud aastakümneid.

Võrreldes meie kahjutule tekkimise põhjusi välismaade omaga, selgub, et kuskil ei domineeri esikohal hooletus ja laste poolt tekitatud tulesüütamisjuhtumid, nagu meil. Ka kahjutulejuhtumite üldarv on suhteliselt palju väiksem võrreldes meie omaga. Seal jõuti varem arusaamisele laastavate kahjutulede tagajärgedest rahvamajandusele ning vastavalt arenenud elutingimusile korraldati ehitustegevus ja pandi kehtima tuleohtu vältimiseks karmimad ehitustehnilised nõuded nii linnas, kui ka maal. Meil kehtisid sel alal kuni uue Ehitusseaduse ilmumiseni iganenud veneaegsed normid.

Kuni viimase ajani isegi omavalitsused pole pööranud vajalikku tähelepanu tuleohtu, mida näitab asjaolu, et suuremais linnas kus veevärk, on töötanud aastaid saeveskeid, puutööstusi ja teisi ettevõtteid, mis pole ühendatud linna veevärgiga ja kohal puuduvad ka vastavad tulekaitse vahendid. Nagu tööstuste ja käitiste revideerimine politsei poolt on näidanud, puuduvad veel paljusid tööstusi ja ettevõtteid hüdrandid, vastav tee tagavara. Ja kuigi hüdrandid on olemas, siis puuduvad voolikud, või on need lühikesed, või puudub kohal joatoru. Kauase otsimise järele võib neid küll leida, kuid siis ei mõista kohal olevad töölised vajalise kiirusega voolikuid lahti harutada ja ühendada hüdrandiga. Sõlmed ja keerud tekivad voolikusse ja kohalolijad ei tea, milline vooliku ots tuleb ühendada hüdrandiga ja missugune joatoruga. Keegi pole õpetanud käitiste ja ettevõtete alalisi töölisi käsitama tuletõrjeriistu ja nende otstarbekat valmisolekut ning hoidmist, kõnelemata tähelepanu juhtimisest otsesele tuleohtu.

Nagu on tulnud ilmsiks, ei koristata pärast tööloppu tööruume ega platse prahist, mis on kergesti tuldvõttev. Praht vedeleb seni, kuni muutub tööd takistavaks ja siis alles aetakse lõppeks kuhugi hunnikusse, arvestamata, et praht võib kergesti kujuneda tulepeaks. Ka jäetakse kustutatud tulekolded, tööstused ja selle platsid ööl ja päeval valveta, kuhu öösi koguneb hulguseid ööbima ja soojendamiseks teevad lõkke. Kuigi on mõnes kohas öövalve, siis on palgatud selleks mõni vana inimene, kes ei näe ega kuule ja on teguvõimetu ohu korral. Sest sellise valvuri tööjõud on odav! Mõni aasta tagasi põles seesugune valvur ühes tööstuses.

Maal ja alevikes on olukord veelgi halvem. Sealsed tööstused, peamiselt puutööstused, ei ole varustatud veevärgi ega kustutusabinõudega ja pole isegi piiratud planguga. Kardetavamad on tuleohtu suhtes liikuvad saeveskid, mis tavaliselt töötavad elamute läheduses, põhjusil, et ära jääks ümbertöötatud materjalide ja jääkide vedu. Enamasti on saeveskite jõuallikaiks aurukatlad, mida köetakse saepuruga, mis tekitab sädemeid. Pärast tööaega käivad lapsed tööplatsil mängimas ja poisikesed nokitsedes masinate kallal, suitsetavad täismeestena, vaatamata tuleohtu.

Parem lugu ei ole elamutega linnas ja maal. Korstnad väljaspool katust on enam-vähem terved, kuid põõningu osas on küllaldaselt palju lagunenuid korstnaid, mis lasuvad suitsu läbi. Põõningud on koristamata ja neid kasutatakse vana kraami ja igasuguse kolu pani- ja hoiupaigana. Linnaäärtes korterikriisi tõttu on asunud elama puukuuridesse ja põõninguile, kuhu seatud plekkahjud, mis ohtlikud kütmisel. Maal kasutatakse põõninguid kas linavarte, takkude või heinte hoiupaikadena, vaatamata sellele, et need on kergesti tuldvõtavad ained, ja vastavad tule vastu võitlemise määrused nõuavad puhtaid põõninguid. Põõning oleks nagu maainimese vana kolu loomulik panipaik. Korstnaid ja trupe puhastatakse enamasti vaid siis, kui kõik lõõrid, truubid ja avauseid on ummistunud. Vähe pööratakse tähelepanu tahma põlemise ohtlikkusele ning ei olda teadlikud ähvardavast õnnetusest.

Kui vaatame, mis on teinud sel alal suured Kesk-Euroopa riigid, siis näeme, et oleme jäänud neist palju taha. Võib olla nende edasijõudmise tuleohtu võitlemise suhtes, on põhjustanud ühelt poolt võimalik suur sõjaohu ja teisest küljest arusaamine kodanike vaestumisest kahjutule tagajärjel. Samad põhjused peaksid tiivustama meidki. Linnade, asulate ja elamute korraldamine tuleohtu vältimiseks ei sünni äkki, suletõmbena, vaid see nõuab aega ja plaanikinndat korraldamist ning pidevat tööd. See ülesanne lasub omavalitsustel. Ses suhtes on uues Ehitusseaduses (RT 1939, 42, 333 §§ 87, 89, 91, 92, 94, 97, 99, 100—105 ja 261) ette nähtud ehitustehnilisi nõudeid tuleohtu vältimiseks ka väljaspoole linna administratiiv- ja asulate piire. Kodanikkond tuleb teha teadlikuks ohust ja teda on vaja kasvatada vastavalt nõudeis elama. Aastakümnete järele omavad kodanikud uued harjumused, teguviisid ja tõekspidamised oma toiminguis. Hiljem on kodanikel endastmõistetav, et

pöõningud peavad olema puhtad, laed kaetud liiva või mõne muu tulekindla ainega ja kergesti tuldvõtavad ained eemaldatud erilisse kohta. On vaja kasvatada rahvast täitma antud eeskirju tuleohtude ärahoidmiseks, mõeldes tuleviku sõja süütepommidele, mida lastakse kahureist ja pillutakse lennukeilt tagalasse. Tuleb vaid silmas pidada käesoleva aasta kevade tuleõnnetuste juhtumeid, arvu ja nende tagajärgi ning Kauge-Ida sündmusi, kus mõne süütepommi tagajärjel hävivad linnad ja külad. Siin peavad omavalitsused likvideerima kodanikkude hooletu ja ettevaatamata tulega käitlemise, selgeks tegema tuleohtliku seisukorra ja õnnetuste tagajärjed ning nõudma vastavate seaduste ja määruste täitmist, eriti maal, asulates ning külades. Tule laastamistöõ tagajärjel ei kannata mitte ainult perekonnad, keda õnnetus tabanud, vaid kaudselt ka omavalitsused ise, kes abivajavasse seisukorda sattunud isikuid on kohustatud materjaalselt toetama. Ka mõjub kodanikkude maksuvõime vähenemine omavalitsuste eelarvele. Seepärast on omavalitsustel mitte ainult õigus, vaid kohustus korraldada tule- ja looduslike õnnetuste vastu võitlemist. Kuna see kuulub nende ülesandesse (Linnasead. § 11 p. 18, Vallasead. § 10 p. 5).

Kuna tuletõrje ümberkorraldamiseni piiridusid vabatahtlikud tuletõrjeorganisatsioonid ainult tekkinud tule kustutamiseks. Nad ei korraldanud ega organiseerinud kahjutule vältimist, ega kõrvaldanud nähteid ja olukordi, mis põhjustasid tuleohte. Ka olid vabatahtlikud tuletõrjeorganisatsioonid rohkem seltskondlike organisatsioonidena. Nüüd, kus tuletõrje reformiga on muutunud olukord ja igal omavalitsusel on jõudlusvõimeline tuletõrje, kes oma ülesandis ei piirdu mitte ainult paraaditamisega ja tekkinud

tule kustutamiseks, vaid korraldab ning võtab abinõusid tarvitusele ohtude vältimiseks, siis peaksid lakkama tuleõnnetused. Ka peaksid igas elamus olema tarvitusele võetud vastavais määrusis ettenähtud tulekaitse abinõud, kuid kahjuks see pole nii. Kahjutuleid jätkuvad ja kõik kodanikud pole täitnud ega täida antud määrusi. Enamasti maal kohalikkude tuleõnnetuste vastu võitlemise määruste täitmise järgi peavad valvama politsei, vallavanemad, nende abid ja tuletõrje ühingu juhatuse liikmed, kuid kas need on täitnud küllaldase agarusega oma ülesandeid järelevalve suhtes? Vallaseaduse § 61 p. 16 põhjal seaduste ja määruste täitmise järelevalve korraldamine kuulub vallavanema ülesandesse ja sama seaduse § 61 p. 20 järgi on ta kohustatud tegema korraldusi elanike vara kaitseks tule ja looduslike õnnetuste vastu. Need on suured ja vastutusrikkad ametalised kohustused. Kehtivate seaduste järgi isikud, kes on kohustatud täitma teatavaid ülesandeid ja kui nad seda ei tee ning nende tegevusetuse tagajärjel tekivad õnnetused, siis need ülesannete teostajad ja seaduse järelevalvajad ei vastuta oma tegevusetuse eest mitte ainult kriminaalseaduse ees vaid ka tsiviilselt tekkinud kahju suurus. Senini pole küll sääraseid küsimusi üles tõstetud, kuid need võivad üles kerkida sagenevate tuleõnnetuste tagajärjel ning kehtivad seadused võimaldavad väljamõista kahjutasu nõudeid nendelt, kelle süü läbi või tegevusetuse tagajärjel saadi kahju. Sellepärast peavad omavalitsuste juhid ja teised, kellele pandud vastavad ülesanded, nii oma enese kui ka omavalitsuse huvides rohkem tähelepanu pöörama kahjutule vastu võitlemise määruste täitmisele ja võtma tarvitusele abinõud kahjutule vältimiseks.

Postiagentuuride teenindamisest vallamajades.

A. Kruus.

Peale valdade reformi teostumist jäi vallamajadesse vallasekretäride teenindamisele 144 postiagentuuri. Nagu Posti-Telegraafi-Telefoni Talituse 26. aprilli 1939. a. nr. 511

kirja juurde lisatud andmetest selgub, on maakondade viisi postiagentuure ja teenindamise tasu postiagentuurides alljärgnevalt:

Maakond	Ag. arv	Kogu tasu kr.	Kesk-m.kuu-tasu kr.	Postiagende arv, kus kuutasu kroonides				
				Kuni 20	Üle 80	61—80	41—60	21—40
1. Tartu	25	1180	48	—	12	5	1	7
2. Viru	15	647	43	2	2	4	1	6
3. Saare	12	502	42	—	1	7	3	1
4. Lääne	14	546	39	2	1	4	1	6
5. Harju	23	886	38	3	3	3	2	12
6. Viljandi	12	455	38	—	2	5	—	5
7. Pärnu	12	424	35	—	3	3	1	5
8. Võru	18	481	27	—	1	4	1	12
9. Valga	4	81	20	—	—	1	—	3
10. Petseri	6	107	18	—	—	—	2	4
11. Järva	3	36	12	—	—	—	—	3
K o k k u	144	5345	37	7	25	36	12	64

Eeltoodud 144 postiagentuuri hulgas on 64 telefoniagentuuri, kus agentuuri teenindamine nõuab ühelt isikult tööajal aega ja käsiloleva töö katkestamist ja väljaspool tööaega alalist kohalviibimist.

Mida võib tuletada eeltoodud andmetest? Esmajoones seda, et töötasu ja loomulikult ka tööjõu kulutus postiagentuuride teenindamisel pole üldiselt nii väike, et seda võiks jätta arvestamata vallavalitsuste ametnikkude tööolude korraldamise seisukohast. Näeme, et 144 agentuuris makstakse kogu kuutasuks 5345 krooni, mis on juba 100 kantseleiametniku palk; näeme, et keskmine postiagentuuri teenindamise kuutasu on 37 krooni, mis vastab ligilähedalt vallasekretäri abi poole kuu palgale.

Vallamajades asuvate postiagentuuride juhatajateks on vallasekretärid, kes peavad hoolitsema, et postiagentuur oleks teenindatud nii tööajal kui ka tööst vabal ajal. Vallasekretäri teenistuskohuste iseloomust oleneb ei saa vallasekretär ise oma tööjõudu kuigi palju postiagentuurile kulutada, seda aga eriti just suuremates valdades. Teame, et vallasekretär on kutseoskusline tööjõud, tunnustatud juba oma kohale määramisega kvalifitseeritud jõuks teiste kutseõigusliste omavalitsusametnikkude hulgas. Sellest seisukohast just tema peale tema ametiski langeb esijoones ülesandeks: olla kõikjal juhtiv, korraldav ja vastutav jõud; olla vallavalitsuse kantseleilise töö juhataja, kellel lahendada ja otsustada alata küsimusi jooksva töö alal; olla kohal vallavalitsuse koosolekutel ja mitmesugustel muudel nõupidamistel. Kui vallasekretär peaks oma ajast ja tööst nimetamisväärsigi osa pühendama

postiagentuuri teenindamisele sarnases postiagentuuris, kus agentuuri teenindamise töötasu ületab 60 krooni, siis hakkab selle all kannatama valla kantseleilise töö ühtlus ja edukus ja võib tekkida seisak valla üldises avalikuski elus. Kokkuvõetult — vallasekretäride ametülesanded ja ka võimed on kaugelt kõrgemad, kui et need tohiks lasta end kahjustada postiagentuuride aeganõudvast ja vähetasutavast tööst.

Tähelepanekute kohaselt on olukord suuremas osas valdades leidnudki sarnase lähenduse, et postiagentuuri töö jaguneb kantseleis töötavate ametnikkude vahel ja seda kas eritasu eest mõnele ametnikule postiagentuuri juhataja poolt või ilma selleta, või ka vallasekretäride perekonnaliikmete tööjõu osalise kasutamisega postiagentuuri teenindamiseks. Suuremas osas aga küll vist kõikjal jääb lõviosa tööst vallasekretäri enda ja vallakantseleis töötavate ametnikkude kanda, millega ka ametnikkude töökoormis neis valdades, kus vallamajas töötab postiagentuur, on kaugelt suurem kui neis, kus postiagentuuri ei ole.

On ju õige, et postiagentuuri teenindamine telefoni alal peale töö lõppu vallavalitsuse kantseleis kuni järgmise hommikuni jääb enamasti ainuüksi vallasekretäri kohuseks. Aga ega sellesti ei saa vaikes mööda minna, kuigi see töö on juhuslikku laadi, sest iga ametnik vajab peale töörohket tööpäeva korralikku puhkust, ja ega vallasekretärgi ei ole järgmiseks päevaks välja puhanud, kui ta kella 10-ni õhtul peab olema pooliti valvekorras, tohtimata minna välisõhku jalutama, ja peale kella 10 öösel veel vahetevahel laskma segada oma õhtu- ja öörahu. Ega eritasu selle kohustuse eest ei vähenda ametniku tarvidust tööst korralikule väljapuhkamisele.

Juba 1936. a. on käesoleva ajakirja veergudel juhitud tähelepanu sellele, et töö postiagentuurides muu vallavalitsuse kantseleitöö hulgas on palju aeganõudev ja tasu selle eest madal. See olukord on praegugi endine, sest et tasunorme pole hiljem kõrgendatud. Kuid ega suurendatud normidki ei tooks sel alal soovitud lahendust, kui ei panda rõhku lisatööjõu võtmisele postiagentuuride teenindamiseks. Ka praegustegi töötasude juures on meil vallamajades 68 agentuuri, kus ei võiks enam leppida olukorraga, et töö, mille eest tasutakse 40—100 (kahel juhul koguni üle 100) krooni kuus, jaguneb 3—4 ametniku vahel, kellel oma kutsetöö alal ettenähtud töö täie koormatuse piirides. Ei tarvitse tööpoolest pikemalt kõnelda neist 64 agentuuri-

rist, kus töötasu piirdub kuni 20 krooniga kuus, samuti võiks leppida tublide ametnikkude puhul ka neis 12 agentuuris, kus töötasu 21—40 kroni kuus. Aga mis üle selle, see peaks olema juba kurjast.

Möödunud aastal toimunud eeskujuliku vallamaja ehituskavandis on vallamajasse ettenähtud ka postiagentuuri ruum. Sellega ka on antud postiagentuuridele vallamajadesse edaspidisekski täieline eluõigus. „Maaomavalitsuses“ nr. 7 — 1938 ilmunud kavandi järele ehitatakse telefonikeskjaama ja postiagentuuri talitusruum üle vestibüüli-ooteruumi sootuks lahku vallavalitsuse üldisest talitus- ja tööruumist, kõrvuti ühe ametniku elukorteriga. Loomulikult peaks selles korteris elunev ametnik jääma postiagentuuri teenindavaks ametnikuks. Kui nüüd postiagentuuri töötasu selles vallas on vähemalt sama kõrge kui ametnikule vallavalitsuse poolt makstav palk, siis ei ole keegi õigustatud ametnikult nõudma, et tema peaks postiagentuuri teenindamise kõrval veel teostama vallavalitsuse töid, mis temale võidaks kantseleist kätte tuua, sest kõige muu juures peab pidama silmas, et selle ametniku tööpäev kujuneb 24-tunni pikkuseks. Aga eks ole siis vallavalitsuse kantselei ühe tööjõu kaotanud, eks siis eelnimetatud postiagentuuri ametniku osa vallavalitsuse tööst lange tema kaasametnikkude õlule. Ise tema aga jääb sootuks võöraks näoks vallavalitsuse kantseleis, väljaarvatud vaid palgapäevad. Ja mida väiksem on vald ning suuremaläbikäiguline postiagentuur, seda raskemalt see suurendab vallavalitsuse töökoormatist. On näiteks elanikkude arv vallas alla 3000 ja postiagentuuri töötasu üle 70 krooni, siis peavad vallavalitsuse kantseleisse jääma tööle ainult vallasekretär ja vallasekretäri abi, kuna koosseis ettenähtud kantseleiametniku tööjõud kuulub ära postiagentuuri teenindamiseks.

Siseministri otsuses vallavalitsuse kantselei koosseisu määramise aluste kohta (RT 1938, 21, 188) p. 2 on sõnaselgelt öeldud, et ettenähtud kantselei koosseisu võidakse maavanema nõusolekul vähendada valdades, kus asjaajamine seda võimaldab. Tahame pida loomulikuks, et kultuurises riigis seadus ise kindlustab kaitse igal tööalal töotajale. On ka arusaadav, et käesoleval juhul erandite lubamine vallavalitsuste kantselei tööjõu alal kuulub maavanema, kui otsese järelevalve teostaja võimkonda. Kuid arvata vasti pole maavanemate poolt üksikjuhtudel vallavalitsustes, kus töötavad postiagentuurid, mis nõuavad ametniku täie tööjõu, kordki veel tehtud vallasekretärile ülesandeks

võtta ametisse eraldi postiametnik. Seda õigust maavanemal vist ka polegi, sest postiagentuuri juhatamist teatavasti ei loeta kõrvalteenistuseks Vallaseaduse § 100 mõttes, kuna vallasekretäridel postiagentuuride juhatamisele asumisel ei tarvitse seks nõutada maavanemalt sellekohast nõusolekut, kuigi postiagentuuri töö võtab vallavalitsuse kantseleimetnikkudelt ühe inimese täie tööjõu.

Omakorda on päris selge ja mõistetav, et vallasekretärile vahetult alluvad kantseleiametnikud küsimuses kuigi suurel määral kaasarääkida ei tihka, vaatamata sellele, kas neile antakse postiagentuuri töö teostamise eest mõnele üksikule või kõigele mõnesugust lisatasu või mitte. Tavaliselt nad ei ütle ära neile ametaliselt ja ametkohuseliselt võõraste ülesannete täitmisest, kui need ülesanded neile antakse kätte otse ülemluse, vallasekretäri, poolt. See olukord on muidugi hinnatav, sest vallavalitsuse kantseleis tuleb sageli valmistada igasugu kutseid koosolekuteks, ärakirju protokollidest jm. igasugu seltskondliste organisatsioonide juhatuste palvel. Peab aga pidama meeles, et viimast liiki töö on vähene, võrreldes päevast-päeva ja aastast-aastasse kestva postiagentuuri töö kõrval, ja pealegi see pole üldse mitte kunagi olnud tasuline töö.

Küsimusele otstarbeka lahenduse leidmine polegi lihtne. Võiks tulla kõne alla moodus, et postiagentuuri tasu makstakse vallavalitsuse tuluks, kuna kulude osas saadud summade arvel võetakse vallavalitsuse kantseleisse ametnik, kes töötaks peamiselt postiagentuuri alal. Kui aga tasu vähesuse tõttu tööjõudu ei oleks võimalik võtta, või kui selleks oleks mõningaid takistusi kas korteriolude, ametnikkude puuduse või muul põhjusel, siis tasu jaotada ametnikkude vahel vastavalt nende poolt tehtud tööhulgale. Muidugi ei ole see lahendus kuigi vastuvõetav, sest pole lihtne jaotada tasu kogu postiagentuuri talituste liikide pealt, kuna neid talitusi on väga mitmet laadi, alates päevase tööga postisaadetiste vastuvõtmisel ja lõpetades öisete kõneleketsetega. Pealegi sarnane tööjaotus ei lahenda töö ülekoormatust neis vallavalitsustes, kus agentuuri tasu ja töö nõuab lisaametniku ametisse palkamist. Sellepärast ka sellele moodusele vaidlesidki vallasekretärid vastu 1936. a. vallasekretäride seltsi peakoosolekul, just rõhutades nende oma suurt osa tööd postiagentuuride teenindamisel ja lisaks kõigele muule oma vastutust postiagentuuri tööde juhtimisel ja teostamisel. Nendes väidetes on osa vallasekretäride seisukohast tõtt ja sellepärast

olukord ongi jäänud senini püsima nii, et ühel poolel on vallasekretärid postiagentuuri juhatajatena vastutuse ja tasuga, teisel poolel aga ülejäänud vallavalitsuse kantselei-ametnikud kohustuse ja tööga. Peaks siiski püüdma küsimuse lahendada nii, et vabastaks kõik vallavalitsuse ametnikud eesotsas vallasekretäri endaga vastutusest, kohustusest ja tööst postiagentuuride alal, või kui see mõnel põhjusel ei peaks olema võimalik, siis et tasu jääks kõigi nende keskele, kes võtavad osa kas tööst, kohustusest või vastutusest.

Küsimust pole avalikult käsitatud, mispärast kardan, et nende veergude kirjutajat peetakse mitmelki poolt lapsikuks, kes ütleb suisa välja selle, millest vanainimesed peavad paremaks vaikida. Kuid sellest kartusest on saadud üle teadmisel, et töökoormatis vä-

hemalt paaril lähemal aastal on vallavalitsustes peale valdade piiride ümberkorraldamist sedavõrd suur, et vallakantselei-ametnikkude kogu jõud kulub ära ainuüksi vallavalitsuse töö täitmiseks, mistõttu nende aeg ja jõud muuks kipub tõesti jääma napiks. Kuid ei maksaks vallavalitsuste ametnikkudel üldse end hellitada lootusega, et kui üleminekuaja tööd mõne aja pärast on lõpnud, siis tööpinges suurt ja märgatavat kergendust võiks tulla. Ei, elu arengu tempo peab meil kujunema kiiremaks, ülesandeid tuleb juurde igalt alalt, elu ei arene ilma tööta; iga töö peab ka sündima elu arendamiseks. Sellega peavad arvestama ka vallavalitsustes töötavad inimesed ja sellega peaksid ka arvestama asutised, kes on määranud kindlaks vallavalitsuste kantselei koosseisud.

Riigikohtu otsuseid.

Kas õpetaja, kes on omal palvel vabastatud teenistusest, on õigustatud kolme kuu jooksul rahatasu saama?

Vastus: eitav.

Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 1931, 51) § 58 järgi avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõud, kes vabastatakse teenistusest parandamatu haiguse pärast, saab rahatasu, välja arvatud lisa- ja asetäitendide tasu, kolme kuu kestel pärast vabastamist ja võib tarvitada sama aja kestel teenistuskorterit. Seega õpetajal, kes on omal palvel teenistusest vabastatud, puudub õigus eeltähendatud rahatasu saamiseks.

(RkhA toim. nr. 433 II — 1938.)

Kas võib Administratiiv-sissenõudmise seaduse § 9 alusel koostatud maksuvõla nõudelehe põhjal kinnistada maksuvõlglaste kinnisvarale kohtuliku hüpoteegi?

TKS § 1846, BES § 1412 ja Not.-sead. § 341 põhjal toimub kohtulikkude hüpoteekide sissekandmine kinnisvarale seadusjõulise kohtuotsuse põhjal, milleks esitatakse kinnistusjaoskonnale täiteleht ühes notariaalselt tõestatud ärakirjaga, kuid nagu see juba on seletatud Vene Senati TKD otsusega 1892. a. nr. 108, ei tule sel juhul. Not.-sead. § 361 eeskirjad rakendusele, mille järgi algaktid ja -dokumendid, millede põhjal toimub kinnistamine, lisatakse kinnistusraamatu juurde, vaid täiteleht tuleb sissenõudjale pärast hüpoteegi sissekandmist anda tagasi, kuna kinnistusraamatusse jäetakse sellest tõestatud ärakiri.

Administratiivkorras sissenõudmine toimub Administratiiv-sissenõudmise seaduse eeskirjade kohaselt sama seaduse § 1 loendatud riigi- ja omavalitsuse-maksude suhtes. Selle seaduse § 9 näeb ette kirjaliku nõudelehe, mille põhjal sissenõudmist teostatakse, kusjuures selles märgitakse, kelle poolt, kellele ja mis aja eest maks on määratud, selle seaduslik alus administratiivkorras sissenõudmiseks, maksumäär ja kuhu tuleb maksta sissenõutud summa, samuti viivitusprotsent ja lisatasu, kui neid võetakse, ja märkus, et maksuvõlglane ei ole vabatahtlikult õiendanud oma võlga määratud tähtajaks. Nagu nähtub Administratiiv-sissenõudmise seaduse § 17, 18 ja 19 eeskirjadest, toimetab vastav ametnik talle antud nõudelehe põhjal võlgniku kinnisvarast sissenõudmist üldiselt samuti nagu see toimub seadusjõulise kohtuotsuse täitmisel täitelehe põhjal (TKS § 1845—1864), teiste sõnadega, ametiasutise nõudeleht (Adm.-sissenõudmise seaduse § 9) on sel juhul niisama jõuline kui täiteleht tsiviilkohtu otsuse täitmisel. Vastavalt sellele (TKS § 9) tuleb ametiasutistele anda TKS § 1846 ja BES § 1412 ettenähtud õigus, s. t. paluda, et sissenõutav võlg kantaks võlgniku kinnisvarale kohtuliku hüpoteegina, milleks tuleb esitada nõudekiri ühes tõestatud ärakirjaga kinnistusjaoskonnale analoogiliselt sellega, kuidas esitatakse tsiviilkohtu seadusjõulise kohtuotsuse põhjal hüpoteegi sissekandmisel kohtu poolt välja antud täiteleht.

(RkhT toim. nr. 254 — R, 1938.)

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus nr. 26. Maksude vastuvõtmisest vallakantseleides. Kas valla maksunõudjal, vallasekretäril, tema abil või kantseleiametnikul on õigus ilma vallavanema või tema abita igasuguseid valla-kassa kaudu võetavaid makse vastu võtta?

Vastus: Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 25 p. 3 järgi kuulub vallaomavalitsuse täidesaatvate asutiste asjaajamise korra kindlaksmääramine ja neile üldiste juhtnõuete andmine vallavolikogule. Vallavalitsus on vallaomavalitsuse täidesaatev asutus, kelle asjaajamist vallavolikogu peaks üldiselt korraldama: määrama vähemalt kindlaks päevad ja tunniajad, kunas vallavalitsuses makse vastu võetakse ja muid ametiasju aetakse. Maksude vastuvõtmise korraldamine kooskõlas vallavolikogu poolt kindlaksmääratud asjaajamise korraga kuulub vallavanemale Vallaseaduse § 61 p. 5 järgi. Vallasekretäri ülesanded on loendatud Vallaseaduse § 7. Esimese ülesandena vallasekretäriks on pandud vallaomavalitsuse haldusliku ja kantseleilise asjaajamise ning arvepidamise teostamine. Maksude vastuvõtmine on halduslik toiming. Vallaseaduse § 76 ja 78 mõiste järgi on vallasekretäri abi ja muude kantseleiteenijate ülesandeks vallasekretäri abistamine tema ülesannete täitmisel vallasekretäri enese ettepanekul ja vallavanema määramisel. Eelesildatust tuleb järeldada, et vallasekretär, tema abi ja muud kantseleiametnikud on õigustatud ja kohustatud makse vastu võtma ka ilma vallavanemata või tema abita sel juhul ja niivõrd, kui vallavanem neid selleks on volitanud kooskõlas vallavolikogu poolt kindlaksmääratud vallavalitsuse asjaajamise korraga. Valla maksunõudja on otsest kohustatud vastu võtma eeskätt neid makse, mis on antud temale sisse nõuda Administratiivsisenõudmise seaduse (RT 1932, 2, 15; 1936, 29, 189 ja 1937, 52 466) alusel, muid makse samuti sel juhul ja niivõrd kui vallavanem teda selleks on volitanud.

Küsimus nr. 27. Uute perekonnaseisuaaktide koostamisel ja perekonnaregistri uute lehekülgede avamisel isiku sünni- ja surmakoha märkimisest. Kuidas kanda perekonnaregistris avatavaile erilehekülgedele isiku sünni- ja abiellumiskohana valla nimetus, kas praeguse või endise valla nimetus?

Vastus: Uute aktide koostamisel, samuti perekonnaregistri uute lehekülgede avamisel ja perekonnaregistrisse täiendavate kannete tegemisel tuleb aktides ja perekonnaregistris sünni- ja surmakohad märkida uute valdade nimedega. On soovitatav need kohad märkida võimalikult täpselt, s. o. uue valla nime kõrval märkida ka küla ja talu nimed. Isiku sünnikoha selgustamiseks tuleb tarbekorral koostada Perekonnaseisu seaduse § 6 kohaselt protokoll (vorm nr. 13). Perekonnaregistris märgitakse abiellumiskohana perekonnaseisuamet,

kus abieluakt koostatud ja selle nimetus jääb muutmata, näiteks: „N valla perekonnaseisuametis“.

Küsimus nr. 28. Perekonnaseisutunnistustel kohanimedele märkimisest. Kuidas tuleb perekonnaseisutunnistustel ja teistel dokumentidel kirjutada isiku ja tema vanemate sünnikohana valla nimetus, kas uue, s. o. praeguse valla nimetus või valla nimetus, mis kantud perekonnaseisuregistrisse?

Vastus: Kuni 1. aprillini 1939 koostatud perekonnaseisuaaktide põhjal sünni-, abielu- ja surmatunnistuste väljaandmisel tuleb neis tunnistustes kohanimed märkida nii, nagu need on märgitud aktiraamatuis, s. o. endiste valdade nimedega.

Kui kodanik soovib saada perekonnaregistris enne 1. aprilli 1939 avatud lehekülje alusel perekonnaseisutunnistust, siis tuleb enne tunnistuse koostamist selgitada, millises uues vallas asuvad isiku enese ja perekonnaregistris tema erileheküljel märgitud perekonnaliikmete sünnikohad, tarbekorral protokoll (vorm nr. 13) koostades, teha perekonnaregistris vastavad täiendused ja perekonnaseisutunnistuses sünnikohad märkida uute valdade nimedega. On soovitatav sünnikohad märkida võimalikult täpselt, nagu tähendatud vastuses küsimusele nr. 27.

Küsimus nr. 29. Perekonnaregistris isiku sünnikoha märkimisest. Kui isikul on teadmata, millise uue valla külge tema sünnikoha küla liideti, siis sarnasel juhul millise valla nimetus märkida tema sünnikohana?

Vastus: Kui isiku sünnikoha endine vald on jaotatud mitme uue valla vahel ja ei lähe korda selgitada, millises uues vallas asub isiku sünnikoht, siis tuleb see märkida endise valla nimega, märkides valla nime ees „endises“, näiteks: „endises N vallas“.

Küsimus nr. 30. Tegelikult sõjaväeteenistusse võetavate isikute kogukonnamaksust. Astun sõjaväkke sundaega teenima k. a. 1. juulil. Seega olen täpselt poole 1939. aastast sõjaväes sundaega teenimas. Kas olen mina kohustatud maksma vallas 1939. a. kogukonnamaksu terves suuruses või on mul käesoleval juhul seaduslik alus poolest 1939. a. kogukonnamaksust vabaks saada?

Vastus: Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 117 esimese lõike p. 1. määrab selgesti: kogukonnamaksust on vabad tegelikult sõjaväeteenistuses olevad isikud, välja arvatud õppustele võetud reservlased, tegelikult sõjaväeteenistustaja kestusel ja kogu selle aasta, mille kestel nad vabastatakse tegelikult sõjaväeteenistusest. Seaduse sellisest sõnastusest tuleb järeldada, et tegelikult sõjaväeteenistusse võetud isikute kogukonnamaksu maksukohustus lõpeb sel päeval, mil nad tegelikult sõjaväeteenistusse võeti ja neilt võidakse nõuda ainult kuni selle ajani ko-

gukonnamaksu aastamäärast vastava osa tasumist. Seejärgi, 1939. a. 1. juulil tegeliku sõjaväelennistusse võetud isikutelt võiks nõuda kogukonnamaksu tasumist ka kuni selle ajani ainult, s. o. 1939. a. kogukonnamaksu määrast pool osa.

Küsimus nr. 31. Maksunõudmiste registreerimisest. Kas kõik maksunõudmised vaieldamatult tulevad registreerida maksunõudmiste registris? Mõned omavalitsused ei registreeri maksunõudmiste registris teistele omavalitsustele saadavaid maksunõudmisi, vaid teevad ainult vastava märkuse maksuderaamatusse, kas sellest ei piisaks?

Vastus: Administratiiv-sissenõudmist teostavate omavalitsusteenijate seaduse (RT 1936, 48, 392) § 4 õigustab Siseministeeriumi Omavalitsuse Osakonna (mis nimetatud ümber Omavalitsuse Talituseks — vt. RT 1938, 37, 332, § 74 ja VII) direktorit andma juhtnõore administratiiv-sissenõudmist teostamise alal kõigile administratiiv-sissenõudmist teostavaile omavalitsusteenijaile. Siseministeeriumi Omavalitsuse Osakonna ringkiri 19. juulist 1936 nr. 336 kui ka juhised maksunõudjate registri pidamiseks kohustavad registreerima maksunõudmiste registris kõik maksunõudmised — nii omavalitsuse oma maksunõudjale antavad ja teistele omavalitsustele saadavad kui ka teistelt omavalitsustelt või muudelt asutistelt saadavad. Seni ei ole seda nõudmist muudetud, järelikult — see tuleb täita.

Küsimus nr. 32. Vallasekretäri õigusest volitajate õigus- ja teovõime tõestamisel. Kas vallasekretär on õigustatud allkirjade tõestamise juures tõestama allkirjutaja (volitaja) õigus- ja teovõimet?

Vastus: Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 77 p. 4-ga on määratud vallasekretäri ülesandeks allkirjade ja ärakirjade tõestamine. Õigus- ja teovõime tõestamise õigust ei ole vallasekretärile antud. Õigusvõime tõestamine on Notariaalseaduse (VSK XVI k., 1914) § 83-ga pandud notaritele, kes sama seaduse § 26 p. 6 järgi on kohustatud pidama erilist tähestikulist nimekirja isikute üle, kes õigusvõime kaotanud, millist nimekirja vallasekretärid ei pea, mille tõttu neil puudub võimalus õigusvõime kontrollimiseks, järelikult nad ei või seda ka tõestada.

Küsimus nr. 33. Vallaomavalitsuse sissetulekute kandmisest sissetulekute kokkuvõtteraamatusse. Kuna vallatulude laekumisel esineb haruldaselt palju tulukviitungeid kokkuvõtmiseks ja need on veel sageli väga väikesesummalsed, näit. mõne sendi suurused, siis võtab säärasel viisil tulukviitungite sissekandmine kokkuvõtteraamatusse üksikult väga palju ruumi, ja see on ka palju aeganõudev töö. Kas ehk võiks kokkuvõtteraamatusse (vorm nr. 6)

sissekandeid teha sissetuleku kviitungite kokkuvõtete järgi, mis kokkuvõetud omakorda perioodiliselt igal teataval ajavahemikul, ja sealt iga üksiku summa vastava liigi lahtrisse kandmisega ja liigi üksikute sissetulekute kokkuvõtmisega?

Vastus: Vallaomavalitsuse arvepidamise määruse (RT 1938, 32, 261) § 27 nõude järgi tulevad sissetulekute kviitungites registreeritud sissetulekud igast sissetuleku-kviitungi kontsast kanda iga üksiku summana sissetulekute kokkuvõtteraamatusse vastava liigi lahtrisse, seal kokku võtta ja sealt iga liigi kokkuvõttesummana kanda kassaraamatusse. Arvutusraamil tehtud — kirjalikult dokumenteerimata — kokkuvõtete kassaraamatusse kandmist Vallaomavalitsuse arvepidamise määrus ei luba enam, kuna need on raskelt kontrollitavad, eriti valla revisjonikomisjonile, kes kokkuvõtete kontrollimiseks — nendesse sattunud vigade väljaselgitamiseks ja dokumenteerimiseks — peaks ise igast kviitungi kontsast iga liigi kõik üksikud summad üksteise alla välja kirjutama ja kokku võtma ning tagant järele selle töö ikkagi ära tegema, mis arvepidaja kohuseks.

Küsimus nr. 34. Eelarvesse võetud erimaksu määra võrdumisest üksikutelt maksnikkudelt arvatud sama erimaksu määrade kokkuvõttesummaga maksuderaamatus. Kas on kategooriline nõue, et eelarvesse võetud erimaksu summa ja üksikutelt maksnikkudelt arvatud sama erimaksu määrade kokkuvõttesumma maksuraamatus peavad võrduma, nagu ühes vallavalitsuses valdade revident seda nõudis, või on siiski mittekooskõla lubatud, kuid erimaksu määr peab katma aasta eelarvesse võetud summa, see tähendab, ei või vähem olla eelarvesse võetud summast?

Vastus: Vallaomavalitsuse arvepidamise määruse (RT 1938, 32, 261) § 71 esimene lõige nõuab, et aastaeelarves iga erimaksu määr peab olema kalkuleeritud nii, et selle kataks üksikutelt maksnikkudelt arvatud eelarveaasta sama erimaksu määrade kogusumma, kuid ei nõua eelarvesse võetud iga erimaksu määra võrdumist maksnikkudelt arvatud sama maksumäärade kokkuvõttesummaga maksuderaamatus, mis äärmiselt raske teostada, kuna maksustamise alused muutuvad, ega ole püsivad, ja milleks ei ole ka vajadust. Eelarve täitmine ei saa kõigis osades olla täpne. Vajalik on vaid, et nii makse kui muid tulusid ei kalkuleeritaks ega võetaks eelarvesse rohkem, kui neid tõelikult laekub, et eelarve täitmisel ei tekiks puudujääki, pigem koguks ülejääki. Tulude pisut vähem eelarvesse võtmine, kui saada loodetakse, on soovitav ja kooskõlas Vallaomavalitsuse arvepidamise määruse § 71 nõudega.

